ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 12ης Ιουνίου 2007 *

Στην υπόθεση C-334/05 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που ασκήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 2005,

Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), εκπροσωπούμενο από τους O. Montalto και P. Bullock,

αναιρεσείον,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **Shaker di L. Laudato & C. Sas,** με έδρα το Vietri sul Mare (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τον F. Sciaudone, avvocato,

προσφεύγουσα πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

η **Limiñana y Botella, SL,** με έδρα το Monforte del Cid (Ισπανία),

διάδικος ενώπιον του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. Klučka, (εισηγητή), J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus και A. Ó Caoimh, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Ιανουαρίου 2007,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαρτίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτηση αναίρεσης, το Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) ζητεί την αναίρεση της απόφασης του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 15ης Ιουνίου 2005, Τ-7/04, Shaker κατά ΓΕΕΑ — Limiñana y Botella (Limoncello della Costiera

Amalfitana shaker) (Συλλογή 2005, σ. II-2305, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο δέχτηκε την προσφυγή της Shaker di L. Laudato & C. Sas (στο εξής: Shaker) και ακύρωσε την απόφαση του δεύτερου τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ της 24ης Οκτωβρίου 2003 (στο εξής: επίδικη απόφαση), με την οποία είχε απορριφθεί η αίτηση της εταιρίας αυτής για καταχώριση κοινοτικού εικονιστικού σήματος που να περιλαμβάνει τα λεκτικά στοιχεία «Limoncello della Costiera Amalfitana» και «shaker».

Το νομικό πλαίσιο

2 Η έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), έχει ως εξής:

«[...] η προστασία που συνεπάγεται το κοινοτικό σήμα και η οποία αποσκοπεί ιδίως στην εξασφάλιση της λειτουργίας του σήματος ως σημείου προέλευσης είναι απόλυτη στην περίπτωση ταυτότητας μεταξύ αφενός του σήματος και του σημείου και αφετέρου των προϊόντων ή των υπηρεσιών· [...] η προστασία ισχύει επίσης στην περίπτωση ομοιότητας μεταξύ αφενός του σήματος και του σημείου και αφετέρου των προϊόντων ή υπηρεσιών· [...] η έννοια της ομοιότητας ενδείκνυται να ερμηνευθεί σε συνάρτηση με τον κίνδυνο συγχύσεως· [...] ο κίνδυνος συγχύσεως, η εκτίμηση του οποίου εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, και ιδίως από το πόσο γνωστό είναι το σήμα στην αγορά, από τη σύνδεση που μπορεί να γίνει με το χρησιμοποιηθέν ή καταχωρηθέν σημείο, από τον βαθμό της ομοιότητας μεταξύ του σήματος και του σημείου και μεταξύ των σημαινομένων προϊόντων ή υπηρεσιών, αποτελεί την ειδική προϋπόθεση της προστασίας [...]»

3 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, σημείο β΄, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

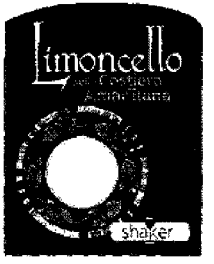
«Κατόπιν ανακοπής του δικαιούχου προγενέστερου σήματος, το αιτούμενο σήμα δεν γίνεται δεκτό για καταχώρηση:

[...]

β) εάν, λόγω του ταυτοσήμου του ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζουν τα δύο σήματα, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού της εδαφικής περιοχής στην οποία απολαύει προστασίας το προγενέστερο σήμα. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης με το προγενέστερο σήμα.»

Το ιστορικό της διαφοράς

4 Στις 20 Οκτωβρίου 1999 η Shaker υπέβαλε στο ΓΕΕΑ αίτηση για την καταχώριση ως κοινοτικού σήματος του παρακάτω εικονιστικού σήματος:

5 Τα προϊόντα για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση του σήματος υπάγονται στις κλάσεις 29, 32 και 33, κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας για τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών όσον αφορά την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί (στο εξής: Διακανονισμός της Νίκαιας).

6 Κατόπιν παρέμβασης του ΓΕΕΑ, η Shaker περιόρισε την αίτησή της, όσον αφορά τα προϊόντα της κλάσης 33, η οποία καλύπτει τα «οινοπνευματώδη ποτά (εκτός ζύθου)», στο ηδύποτο από λεμόνια που προέρχεται από την Ακτή του Αμάλφι.

7 Την 1η Ιουνίου 2000, η Limiñana y Botella SL άσκησε ανακοπή δυνάμει του άρθρου 42, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94. Ως λόγος ανακοπής αναφερόταν ο προβλεπόμενος από το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού αυτού κίνδυνος σύγχυσης μεταξύ αφενός του προς καταχώριση σήματος, καθόσον αφορούσε τα προϊόντα της κλάσης 33, και αφετέρου του λεκτικού σήματος της ανακόπτουσας, το οποίο αφορούσε επίσης τα προϊόντα της κλάσης 33 και είχε καταχωριστεί το 1996 στο Oficina Española de Patentes y Marcas (ισπανικό γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και σημάτων) ως «LIMONCHELO».

8 Με απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2002, το τμήμα ανακοπών του ΓΕΕΑ δέχθηκε την ανακοπή και απέρριψε την αίτηση καταχώρισης του σήματος.

9 Το δεύτερο τμήμα προσφυγών του ΓΕΕΑ, στο οποίο προσέφυγε η Shaker, απέρριψε, με την επίδικη απόφαση, την προσφυγή της εταιρίας αυτής. Το εν λόγω τμήμα έκρινε κατ' ουσία ότι το δεσπόζον στοιχείο του σήματος του οποίου ζητούνταν η καταχώριση ήταν η λέξη «Limoncello» και ότι το σήμα αυτό και το προγενέστερο σήμα ήσαν παραπλήσια από οπτική και φωνητική άποψη, πράγμα που σημαίνει ότι υπήρχε κίνδυνος σύγχυσης.

Η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

10 Στις 7 Ιανουαρίου 2004 η Shaker άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου και ζήτησε την ακύρωση της επίδικης απόφασης, ισχυριζόμενη, πρώτον, ότι συνέτρεχε παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, δεύτερον, ότι συνέτρεχε κατάχρηση εξουσίας και, τρίτον, ότι δεν είχε τηρηθεί η υποχρέωση αιτιολόγησης των αποφάσεων.

11 Όσον αφορά τον πρώτο λόγο ακύρωσης, το Πρωτοδικείο, αφού διαπίστωσε ότι τα επίμαχα προϊόντα ήσαν ταυτόσημα, με τις σκέψεις 53 και 54 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης δέχτηκε, όσον αφορά τα σχετικά σήματα, τα εξής:

«53 [...] Το τμήμα προσφυγών όφειλε να εξετάσει ποιο από τα συστατικά στοιχεία του υποβληθέντος προς καταχώριση σήματος μπορούσε, λόγω των οπτικών, φωνητικών ή εννοιολογικών χαρακτηριστικών του, να δίδει από μόνο του μια εντύπωση του σήματος αυτού την οποία το οικείο κοινό θα διατηρούσε στη μνήμη του, οπότε τα λοιπά στοιχεία αυτού [να] φαίνονται εν προκειμένω αμελητέα. [...]

54 Όμως, σε περίπτωση που το υποβαλλόμενο προς καταχώριση σήμα είναι ένα σύνθετο, οπτικώς, σήμα, τόσο η εκτίμηση της συνολικής εντυπώσεως του σήματος αυτού όσο και ο προσδιορισμός τυχόν δεσπόζοντος στοιχείου αυτού πρέπει να γίνονται βάσει οπτικής αναλύσεως. Ως εκ τούτου, σε μια τέτοια περίπτωση, μόνο στο μέτρο που τυχόν δεσπόζον στοιχείο θα περιελάμβανε και μη οπτικές σημειολογικές πτυχές θα παρίστατο ανάγκη, ενδεχομένως, να γίνει σύγκριση μεταξύ, αφενός, αυτού του στοιχείου και, αφετέρου, του προγενεστέρου σήματος, λαμβανομένων επίσης υπόψη αυτών των λοιπών σημειολογικών πτυχών, όπως, π.χ., ασκούσες επιρροή σημαντικές αφηρημένες φωνητικές ή εννοιολογικές πτυχές.»

12 Το Πρωτοδικείο, εφαρμόζοντας τη μέθοδο αυτή, δέχτηκε, με τη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η απεικόνιση του στολισμένου με λεμόνια στρογγυλού πιάτου αποτελούσε το δεσπόζον συστατικό στοιχείο του σήματος του οποίου ζητούνταν η καταχώριση. Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι τα λεκτικά στοιχεία του σήματος αυτού δεν ήσαν τα δεσπόζοντα από οπτική άποψη και έκρινε ότι δεν ήταν αναγκαία η ανάλυση των φωνητικών ή εννοιολογικών χαρακτηριστικών των στοιχείων αυτών.

13 Κατόπιν αυτού, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 65 της ίδιας αυτής απόφασης, ότι το στοιχείο που απεικονίζει το στρογγυλό πιάτο δεν έχει κανένα κοινό σημείο με το προγενέστερο σήμα, το οποίο είναι ένα αμιγώς λεκτικό σήμα.

14 Στις σκέψεις 66 έως 69 της εν λόγω απόφασης, το Πρωτοδικείο εξέθεσε τα εξής:

«66 Ως εκ τούτου, δεν υφίσταται κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ των εν λόγω σημάτων. Η υπεροχή της παραστατικής απεικονίσεως του στολισμένου με λεμόνια στρογγυλού πιάτου σε σχέση με τα λοιπά στοιχεία του υποβληθέντος προς καταχώριση σήματος αποκλείει κάθε κίνδυνο συγχύσεως λόγω της υπάρξεως οπτικών, φωνητικών και εννοιολογικών ομοιοτήτων μεταξύ των όρων "limonchelo" και "limoncello" που περιλαμβάνονται στα επίμαχα σήματα.

67 Στο πλαίσιο συνολικής εκτιμήσεως του κινδύνου συγχύσεως, πρέπει, επί πλέον, να υπομνησθεί ότι ο μέσος καταναλωτής σπανίως έχει τη δυνατότητα να προβαίνει σε άμεση σύγκριση των διαφόρων σημάτων αλλά οφείλει να εμπιστεύεται την ατελή εικόνα αυτών την οποία διατηρεί στη μνήμη του [...]. Έτσι, το δεσπόζον στοιχείο του υποβληθέντος προς καταχώριση σήματος, που αποτελεί το στολισμένο με λεμόνια στρογγυλό πιάτο, παρουσιάζει μεγαλύτερη σημασία στην ανάλυση του συνόλου του σημείου, εφόσον ο καταναλωτής, καθώς παρατηρεί την επισήμανση ενός δυνατού αλκοολούχου ποτού, λαμβάνει υπόψη και συγκρατεί το δεσπόζον στοιχείο του σημείου που του επιτρέπει, στο πλαίσιο μεταγενέστερης αγοράς, να επαναλάβει την εμπειρία.

68 Η υπεροχή του παραστατικού συστατικού στοιχείου που αποτελείται από στολισμένο με λεμόνια στρογγυλό πιάτο εντός του πλαισίου του υποβληθέντος προς καταχώριση σήματος [καθιστά αλυσιτελή], στη συγκεκριμένη περίπτωση, την εκτίμηση των διακριτικών στοιχείων του προγενεστέρου σήματος [σε σχέση με την] εφαρμογή του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94. Πράγματι, μολονότι είναι δυνατό η σημασία του διακριτικού χαρακτήρα ενός προγενεστέρου λεκτικού σήματος να μπορεί να επηρεάσει την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως [...], το κριτήριο αυτό προϋποθέτει ότι υφίσταται, τουλάχιστον, κάποιος κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ του προγενεστέρου και του υποβληθέντος προς καταχώριση σήματος. Όμως, από τη συνολική εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως μεταξύ των επιμάχων σημάτων προκύπτει ότι η υπεροχή, όσον αφορά το υποβληθέν προς καταχώριση σήμα, ενός στολισμένου με λεμόνια στρογγυλού πιάτου αποκλείει οποιοδήποτε κίνδυνο συγχύσεως με το προγενέστερο σήμα. Κατά συνέπεια, ουδείς πλέον λόγος συντρέχει να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του διακριτικού χαρακτήρα του προγενεστέρου σήματος [...]

69 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, παρά το ταυτόσημο των σχετικών προϊόντων, ο βαθμός ομοιότητας μεταξύ των εν λόγω σημάτων δεν είναι τόσο έντονος ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι το ισπανικό κοινό αναφοράς είναι δυνατόν να θεωρήσει ότι τα σχετικά προϊόντα προέρχονται από την ίδια επιχείρηση ή, ενδεχομένως, από συνδεόμενες μεταξύ τους οικονομικώς επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, αντίθετα προς τη σχετική εκτίμηση του ΓΕΕΑ στην προσβαλλομένη απόφαση, δεν υφίσταται κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ των εν λόγω σημάτων κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94.»

15 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο δέχτηκε τον πρώτο λόγο της προσφεύγουσας, έκρινε ότι δεν ήταν αναγκαία η εξέταση των λοιπών λόγων και ακύρωσε την επίδικη απόφαση. Επίσης τη μεταρρύθμισε, υπό την έννοια ότι έπρεπε η προσφυγή που είχε ασκήσει η Shaker ενώπιον του ΓΕΕΑ να θεωρηθεί βάσιμη και, επομένως, να απορριφθεί η ανακοπή.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

16 Το ΓΕΕΑ πρόβαλε δύο λόγους αναιρέσεως, αλλά παραιτήθηκε από τον δεύτερο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, μετά τη διόρθωση στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο με διάταξη της 12ης Ιουνίου 2006. Κατά συνέπεια, ο δεύτερος αυτός λόγος δεν χρειάζεται να εξεταστεί.

Επιχειρήματα των διαδίκων

17 Ο λόγος αναιρέσεως επί του οποίου εξακολουθεί να στηρίζει την αίτησή του το ΓΕΕΑ αντλείται από την εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94.

18 Το ΓΕΕΑ ισχυρίζεται ότι κακώς το Πρωτοδικείο απέκλεισε κάθε ενδεχόμενο κινδύνου σύγχυσης στηριζόμενο στην οπτική μόνο εντύπωση που δημιουργεί το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση, χωρίς παράλληλα να προβεί σε φωνητική και εννοιολογική ανάλυση όλων των στοιχείων που συνθέτουν τα επίμαχα εν προκειμένω σήματα, πράγμα που αντιβαίνει στην αρχή περί σφαιρικής εκτίμησης του κινδύνου σύγχυσης, όπως η αρχή αυτή προκύπτει π.χ. από την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-251/95, SABEL (Συλλογή 1997, σ. I-6191).

19 Επιπλέον, το ΓΕΕΑ ισχυρίζεται ότι είναι εσφαλμένος ο προσδιορισμός του διακριτικού και δεσπόζοντος στοιχείου των επίμαχων σημείων ο οποίος περιέχεται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο απέδωσε αποκλειστική και κρίσιμη αξία στην απεικόνιση του στολισμένου με λεμόνια πιάτου και δεν δέχτηκε ότι τα άλλα συστατικά στοιχεία μπορούν να έχουν οποιαδήποτε διακριτική δύναμη.

20 Το ΓΕΕΑ φρονεί ότι το Πρωτοδικείο έπρεπε να αξιολογήσει τα πραγματικά αποτελέσματα που έχει η λέξη «Limoncello» στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται ο μέσος καταναλωτής τα επίμαχα προϊόντα και να λάβει υπόψη του το κοινό που αποτελεί εν προκειμένω το κοινό αναφοράς. Όσον αφορά τα οινοπνευματώδη ποτά, ο μέσος καταναλωτής προσέχει περισσότερο το λεκτικό στοιχείο, διότι πρόκειται για μια κατηγορία εμπορευμάτων που προσδιορίζονται συνήθως με την ονομασία του προϊόντος και όχι χάρη στα εικονιστικά στοιχεία της ετικέτας.

21 Το Πρωτοδικείο, παραλείποντας να αξιολογήσει, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τα εγγενή διακριτικά στοιχεία του προγενέστερου σήματος, αντέστρεψε τη διαδικασία που θα οδηγούσε κανονικά στην αξιολόγηση του κινδύνου σύγχυσης. Το Πρωτοδικείο περιορίστηκε, κατά το ΓΕΕΑ, απλώς στην ανάλυση των επίμαχων σημείων, χωρίς να προβεί σε σφαιρική εκτίμηση.

22 Αντίθετα, η Shaker φρονεί, πρώτον, ότι η αίτηση αναίρεσης στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της προπαρατεθείσας απόφασης SABEL. Ο κανονισμός 40/94 δεν προβλέπει την εξέταση των επίμαχων σημάτων τόσο από οπτική όσο και από φωνητική και εννοιολογική άποψη.

23 Εξάλλου, η απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Φεβρουαρίου 2005, T-169/02, Cervecería Modelo κατά ΓΕΕΑ [Modelo Continente Hipermercados (NEGRA MODELO)] (Συλλογή 2005, σ. II-505), την οποία επικαλείται το ΓΕΕΑ και με τη σκέψη 40 της οποίας έγινε δεκτό ότι η φωνητική και εννοιολογική ταυτότητα μεταξύ του κυρίαρχου στοιχείου του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση και του προγενέστερου σήματος εξουδετερώνει τις οπτικές διαφορές που οφείλονται σε γραφιστικές ιδιαιτερότητες, δεν είναι κρίσιμη εν προκειμένω. Η εν λόγω απόφαση αφορούσε δύο εικονιστικά σήματα και η εξουδετέρωση την οποία συνεπαγόταν η φωνητική και εννοιολογική ομοιότητα συνέπιπτε με το κυρίαρχο στοιχείο της φωνητικής και εννοιολογικής συνιστώσας, η οποία ήταν κοινή στα δύο σήματα. Κατά την Shaker, η άποψη του ΓΕΕΑ συνεπάγεται ότι η φωνητική και εννοιολογική ομοιότητα μπορεί να εξουδετερώνει το κυρίαρχο οπτικό στοιχείο, οπότε το κυρίαρχο χαρακτηριστικό παύει να χρησιμεύει για την αξιολόγηση του κινδύνου σύγχυσης.

24 Δεύτερον, η Shaker τονίζει ότι το ΓΕΕΑ, υποστηρίζοντας ότι το Πρωτοδικείο απέδωσε αποκλειστική και κρίσιμη αξία στην απεικόνιση του στολισμένου με λεμόνια πιάτου, ζητεί ουσιαστικά από το Δικαστήριο να ελέγξει την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο, μολονότι η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να υποβληθεί στον έλεγχο του Δικαστηρίου.

25 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα αυτό είναι, κατά τη Shaker, απαράδεκτο και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμο, καθόσον το ΓΕΕΑ δεν μπορεί να επικρίνει το Πρωτοδικείο για μερική εκτίμηση των πραγματικών στοιχείων, αφού σε τέτοια εκτίμηση προέβη το ίδιο το ΓΕΕΑ. Η εξέταση πρέπει να βασιστεί, κατά την Shaker πάντα, στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου 2002, T-6/01, Matratzen Concord κατά ΓΕΕΑ — Hukla Germany (MATRATZEN) (Συλλογή 2002, σ. II-4335), η οποία επιβεβαιώθηκε με τη διάταξη του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 2004, C-3/03 P, Matratzen Concord κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2004, σ. I-3657), και κατά την οποία δεν αποκλείεται, υπό ορισμένες περιστάσεις, να κυριαρχείται η συνολική εντύπωση που δίδει στο οικείο κοινό ένα σύνθετο σήμα από ένα ή περισσότερα από τα συστατικά στοιχεία του.

26 Τρίτον, η Shaker ισχυρίζεται ότι είναι απαράδεκτα τα επιχειρήματα του ΓΕΕΑ και ότι δεν ελήφθησαν επαρκώς υπόψη ο μέσος καταναλωτής και η αρχή της

αλληλεξάρτησης διότι με τα επιχειρήματα αυτά το ΓΕΕΑ ζητεί από το Δικαστήριο να εκτιμήσει εκ νέου τα περιστατικά τα οποία έχει ήδη εκτιμήσει το Πρωτοδικείο. Η Shaker επισημαίνει επίσης ότι οι αποφάσεις του Πρωτοδικείου τις οποίες επικαλείται το ΓΕΕΑ δεν είναι κρίσιμες εν προκειμένω, διότι οι περιστάσεις υπό τις οποίες εκδόθηκαν δεν είναι ίδιες με τις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης.

27 Όσον αφορά το κοινό αναφοράς, το Πρωτοδικείο καλώς θεώρησε, κατά την Shaker, ότι το κοινό αυτό αποτελεί ο μέσος Ισπανός καταναλωτής και καλώς αναφέρθηκε συγκεκριμένα στο κοινό αυτό προκειμένου να αξιολογήσει τον κίνδυνο σύγχυσης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Επί του παραδεκτού

28 Όσον αφορά την ένσταση απαραδέκτου που προβάλλει η Shaker κατά του λόγου αναίρεσης του ΓΕΕΑ, υπενθυμίζεται ότι, κατά τα άρθρα 225, παράγραφος 1, ΕΚ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η αναίρεση περιορίζεται στα νομικά ζητήματα. Το Πρωτοδικείο δηλαδή είναι το μόνον αρμόδιο να προβαίνει στη διαπίστωση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών και να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία. Επομένως, η διαπίστωση των πραγματικών αυτών περιστατικών και η εκτίμηση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων δεν είναι, αν δεν έχει παραμορφωθεί το περιεχόμενό τους, νομικό ζήτημα υποκείμενο στον έλεγχο του Δικαστηρίου κατά την αναιρετική διαδικασία (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2002, C-104/00 P, DKV κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2002, σ. I-7561, σκέψη 22, της 12ης Ιανουαρίου 2006, C-173/04 P, Deutsche SiSi-Werke κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2006, σ. I-551, σκέψη 35, και της 22ας Ιουνίου 2006, C-25/05 P, Storck κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2006, σ. I-5719, σκέψη 40).

29 Εν προκειμένω, ο λόγος αναίρεσης που προβάλλει το ΓΕΕΑ αφορά νομικό ζήτημα, καθόσον αποσκοπεί στην απόδειξη του ότι το Πρωτοδικείο παρερμήνευσε το περιεχόμενο του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94, επειδή περιορίστηκε στην οπτική ανάλυση των επίμαχων σημάτων και δεν προέβη σε φωνητική και εννοιολογική ανάλυσή τους.

30 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο λόγος αναίρεσης αυτός είναι παραδεκτός.

Επί της ουσίας

31 Όσον αφορά το βάσιμο του λόγου αναίρεσης που αντλείται από εσφαλμένη ερμηνεία και εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, κατόπιν ανακοπής του δικαιούχου προγενέστερου σήματος, το αιτούμενο σήμα δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση, αν, λόγω του ταυτοσήμου του ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζουν τα δύο σήματα, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού της εδαφικής περιοχής στην οποία απολαύει προστασίας το προγενέστερο σήμα. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης με το προγενέστερο σήμα.

32 Επί του σημείου αυτού, ο κοινοτικός νομοθέτης διευκρίνισε, με την έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 40/94, ότι η εκτίμηση του κινδύνου σύγχυσης εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, και ιδίως από το πόσο γνωστό είναι το σήμα στην αγορά, από τη συσχέτιση που μπορεί να γίνει με το χρησιμοποιηθέν ή καταχωρηθέν σημείο, από τον βαθμό της ομοιότητας μεταξύ του σήματος και του σημείου καθώς και μεταξύ των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο.

33 Συναφώς, προκύπτει από πάγια νομολογία ότι υφίσταται κίνδυνος σύγχυσης, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94, όταν είναι δυνατό το κοινό να πιστεύσει ότι τα επίμαχα προϊόντα ή οι επίμαχες υπηρεσίες προέρχονται από την ίδια επιχείρηση ή, ενδεχομένως, από οικονομικώς συνδεόμενες μεταξύ τους επιχειρήσεις [βλ. συναφώς, σε σχέση με την πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 1999, C-342/97, Lloyd Schuhfabrik Meyer, Συλλογή 1999, σ. I-3819, σκέψη 17, και της 6ης Οκτωβρίου 2005, C-120/04, Medion, Συλλογή 2005, σ. I-8551, σκέψη 26].

34 Εξάλλου, η ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης του κοινού πρέπει να εκτιμάται σφαιρικά, λαμβανομένων υπόψη όλων των παραγόντων που ασκούν επιρροή στη συγκεκριμένη περίπτωση [βλ. αποφάσεις SABEL, όπ.π., σκέψη 22, Lloyd Schuhfabrik Meyer, όπ.π., σκέψη 18, της 22ας Ιουνίου 2000, C-425/98, Marca Mode, Συλλογή 2000, σ. I-4861, σκέψη 40, διάταξη Matratzen Concord κατά ΓΕΕΑ, όπ.π., σκέψη 28, αποφάσεις Medion, όπ.π., σκέψη 27, και της 23ης Μαρτίου 2006, C-206/04 P, Mülhens κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2006, σ. I-2717, σκέψη 18).

35 Κατά πάγια επίσης νομολογία, η σφαιρική εκτίμηση του κινδύνου σύγχυσης πρέπει, καθόσον αφορά την οπτική, φωνητική ή εννοιολογική ομοιότητα των επίμαχων σημάτων, να στηρίζεται στη συνολική εντύπωση που δημιουργούν τα σήματα αυτά, λαμβανομένων υπόψη ιδίως των διακριτικών και κυρίαρχων στοιχείων τους. Η αντίληψη που έχει ο μέσος καταναλωτής των επίμαχων προϊόντων ή υπηρεσιών σχετικά με τα οικεία σήματα παίζει καθοριστικό ρόλο για τη σφαιρική εκτίμηση του εν λόγω κινδύνου. Συναφώς, ο μέσος καταναλωτής έχει συνήθως συνολική αντίληψη για το σήμα και δεν εξετάζει τις διάφορες λεπτομέρειές του (βλ. αποφάσεις SABEL, όπ.π., σκέψη 23, Lloyd Schuhfabrik Meyer, όπ.π., σκέψη 25, Medion, όπ.π., σκέψη 28, και Mülhens κατά ΓΕΕΑ, όπ.π., σκέψη 19, καθώς και διάταξη Matratzen Concord κατά ΓΕΑΑ, όπ.π., σκέψη 29).

36 Εδώ πρέπει να προστεθεί ότι, προς εκτίμηση του βαθμού ομοιότητας μεταξύ των οικείων σημάτων, πρέπει να προσδιοριστεί ο βαθμός οπτικής, φωνητικής και εννοιολογικής ομοιότητάς τους και, ενδεχομένως, να εκτιμηθεί η σημασία που πρέπει να αποδοθεί στα διάφορα αυτά στοιχεία, αφού ληφθούν υπόψη η κατηγορία των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών και οι συνθήκες υπό τις οποίες διατίθενται στην αγορά (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Lloyd Schuhfabrik Meyer, σκέψη 27).

37 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, με τη σκέψη 49 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, τη νομολογία που παρατίθεται επίσης στη σκέψη 35 της παρούσας απόφασης και κατά την οποία η σφαιρική εκτίμηση του κινδύνου σύγχυσης πρέπει να στηρίζεται στη συνολική εντύπωση που δημιουργούν τα επίμαχα σημεία.

38 Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε πάντως, με τη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι, σε περίπτωση που το υποβαλλόμενο προς καταχώριση σήμα είναι ένα σύνθετο οπτικώς σήμα, τόσο η εκτίμηση της συνολικής εντύπωσης του σήματος αυτού όσο και ο προσδιορισμός του τυχόν δεσπόζοντος στοιχείου πρέπει να γίνονται βάσει οπτικής ανάλυσης. Το Πρωτοδικείο πρόσθεσε ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, μόνο στο μέτρο που τυχόν δεσπόζον στοιχείο θα περιελάμβανε και μη οπτικές σημειολογικές πτυχές θα παρίστατο ενδεχομένως ανάγκη να γίνει σύγκριση μεταξύ αφενός αυτού του στοιχείου και αφετέρου του προγενέστερου σήματος και να ληφθούν επίσης υπόψη αυτές οι άλλες σημειολογικές πτυχές, όπως είναι ορισμένες σημαντικές φωνητικές πτυχές ή αφηρημένες έννοιες.

39 Με βάση τις σκέψεις αυτές, το Πρωτοδικείο δέχτηκε καταρχάς, κατά την ανάλυση των επίμαχων σημείων, ότι το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση περιελάμβανε ένα δεσπόζον στοιχείο, το οποίο συνίστατο σε ένα στρογγυλό πιάτο στολισμένο με λεμόνια. Από αυτό συνήγαγε, με τις σκέψεις 62 έως 64 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι δεν χρειαζόταν να αναλυθούν τα φωνητικά ή εννοιολογικά χαρακτηριστικά των άλλων στοιχείων του εν λόγω σήματος. Κατέληξε δε, με τη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στο συμπέρασμα ότι η υπεροχή της απεικόνισης του στολισμένου με λεμόνια στρογγυλού πιάτου σε σχέση με τα λοιπά στοιχεία του εν λόγω σήματος αποκλείει κάθε κίνδυνο σύγχυσης που θα μπορούσε

να οφείλεται στην ύπαρξη οπτικών, φωνητικών και εννοιολογικών ομοιοτήτων μεταξύ των λέξεων «limonchelo» και «limoncello» που περιλαμβάνονται στα επίμαχα σήματα.

40 Έτσι όμως το Πρωτοδικείο δεν προέβη σε σφαιρική εκτίμηση του κινδύνου σύγχυσης των επίμαχων σημάτων.

41 Επιβάλλεται συγκεκριμένα να τονιστεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η εκτίμηση της ομοιότητας μεταξύ δύο σημάτων κατά την εξέταση της ύπαρξης κινδύνου σύγχυσης δεν σημαίνει ότι μόνον ένα από τα στοιχεία που συναποτελούν το σύνθετο σήμα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να συγκρίνεται με το άλλο σήμα. Αντίθετα, κατά τη σύγκριση αυτή, τα επίμαχα σήματα πρέπει να εξετάζονται το καθένα ως ενιαίο σύνολο, πράγμα που δεν αποκλείει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το ενδεχόμενο να κυριαρχούν στη συνολική εντύπωση που δημιουργεί ένα σύνθετο σήμα στη μνήμη του σχετικού κοινού ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που το συναποτελούν (βλ. διάταξη Matratzen Concord κατά ΓΕΕΑ, όπ.π., σκέψη 32, και απόφαση Medion, όπ.π., σκέψη 29).

42 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 21 των προτάσεών της, το δεσπόζον στοιχείο μπορεί να αποτελέσει το μοναδικό κριτήριο για την εκτίμηση της ομοιότητας μόνο στην περίπτωση που όλα τα άλλα συστατικά στοιχεία του σήματος είναι αμελητέα.

43 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο εφάρμοσε εσφαλμένα το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 40/94.

44 Υπό τις συνθήκες αυτές, βασίμως το ΓΕΕΑ ισχυρίζεται ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ενέχει νομικό σφάλμα.

45 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί.

46 Σύμφωνα με το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί, σε περίπτωση αναίρεσης της απόφασης του Πρωτοδικείου, να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο για να την κρίνει.

47 Στην παρούσα διαφορά το Δικαστήριο πρέπει να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο και να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 15ης Ιουνίου 2005, Τ-7/04, Shaker κατά ΓΕΕΑ — Limiñana y Botella (Limoncello della Costiera Amalfitana shaker).

2) Αναπέμπει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)